177436

Kort Berättelse/

Om det i Pohlen Öfwerståndne Fälttoget Åhr 1704.

Hans May:tt gick ifrån Heilsberg i Ermeland den $\frac{11}{21}$. Junii, och sedan Hans M:tt den 11. Jun.
siälf gifwit befalning til Regementerna at
upbryta / och taga den wägen / som dem
blef förelagt / kom Hans May:t til Blonie
den 29. ejusdem; där förtöfwandes så länge / den 29.
til deß det nya Kongwalet war förbij / och Ambaßadeurerne blefwe
underrättade om det som uti underhandlingen i Warschaw
skulle företagas. Den 9 Julii gick Hans May:t där ifrån / ta- den 9.
gandes wägen öfwer Noviomasta och Radom, och kom den 23 til Jul.
Sandomir. Der stötte ock den Armeén til / som Generalen den 23.
Rhenskiöld hade fört / så at Hans May:t då hade hela Krigs-
machten tilsammans / förutan de 3 Regementer til häst / som
Gen. Majoren Mejerfeld förde til stor Polen / och Besättningar-
ne i Warschau / Posen och Elbingen. Som man där förnam /
at Kon. August stod wid Jaroslau / och der fådt til sig några 1000
Cosaker / och 10000 Muskowitiska hiälptrupper / ty gick Hans
May:t den 29 därifrån / och kom den 6 Augusti til Jaroslau. den 6.
Men Fienden war reda derifrån gången åt Sokal, och hade af- Aug.
sänt Gen. Majoren Brand med 3 a 4000 Polacker och Cosaker /
hwilke fuller gingo den Swenska Armeen på sidorna / tordes dock
aldrig komma så när / at de något försöka kunde / utan allenast
emot några ensliga personer / som wikit afsides. De Swenske
Wolosger / som Grusinski anförde / hade deremot den lyckan / at
anträffa ett Saxiskt parti ey långt ifrån Landshut / som der-
ifrån höll uppå at bortföra de der befintlige stycken / Cammer-
Herren Lubomirski tilhörige. Detta blef och strax förjagat /
då Lubomirskis betiänte styckenen fuller finge tilbaka föra / men
Wolosgerne togo af Saxerne ett rikt byte af Penningar / Hä-
star / Wijn / ock slika saker / hwilket Hans May:tt dem alt lät

behålla. Såsom Kong Stanislas med Cron-Fältherren Lubomirski låto förmärka deras åstundan at gå åt stor Polen / dersammastädes at sammanfoga sig med Gen. Major Mejerfeld, och Hans May:t förmente altså deßa Trupper wara starka nog ifrån de orterna at afhålla Fienden: ty beslöt Hans May:t sedan man i Jaroslov til armeens underhåld något hade samlat / at gå til Lemberg, oachtat åtskillige inlupne efterrättelser / at Kon. August årnade gå utföre til at draga til sig deß Saxiske Troupper, och i framresan emot Warschau något at försöka / så framt de Swenske icke folgde honom på hälarna. Där til med wille Hans May:t dämpa och fördrifwa fiendens macht ifrån Lemberg / och de Reüska Quarteren / på det deße orterne sedan så mycket friare måtte hafwa den nya Konungen sig at underkasta. Ifrån Jaroslaw blefwe partier utfärdade / som inunder Samosce 15 Saxiske Fångar / och derunder 2 Öfwerste Lieutenanter och 3 Capiteiner inbrachte / af hwilke man om Fiendens resa widare blef underrättad. Så skickades och andre partier at indrifwa Brandskatten och at afbränna desamma / som wore af det Sandomirska anhanget / hwilkas gods blefwo i aska lagde / ehwarest man under hela framresan dem anträffa kunde. Deße giorde godt byte / och til Armeens underhåld 1500 hornfä insände. Rytmäster Canifer gick in til Ungerska Bergen med 100 Hästar / derest han Stadnikis, Woiwodens af Wolynien Slott afbrände / och skiöna lößöron med sig återbrachte. Emedan Hans May:t ännu här war / kom Gen. Major Lejonhufvuds Bref om Ryßens samt Oginskianernas nederlag wid Jacobstad i Curland / och Gen. Major Mejerfelds om slaget wid Posen, där Saxerne måste rymma fältet / med 600 Mans förlust. Hans May:t lämnade Gen. Rhenskiöld med en del af Armeen i Jaroslaw / och gick siälf med det öfriga Rytteriet och Dra-
den 22. Aug. goner den 22 Aug. derifrån / befallandes Fotfolket med Trotzen och Artilleriet at toga efter / så mycket de hinte. Under wägen låto några Wololger se sig / men weko strax undan. När Kl. May:t
den 26. den 26 hujus kom in emot Lemberg om morgonen / kom en swärm af några 1000 af samma slaget emot ryckandes / hwilka stodo un-

der

der Printz Wiesnowieskis och Cron-Referendarien Rewuskis Befalning. Med deßa skärmyßlade wåre förtroupper en stund/ då de omsider aldeles sig afdrogo; Hans May:t gick då ända åt Staden/ och med Trupperna den låt beränna: då några utaf Styckenen och Musketeriet/ som lagt sig uti et Kloster/ der de Swenske gingo förbij/ blefwo skadade och til dödz skutne/ ibland hwilka senare war Capit. Oxehufwud och Lieutenant Blixterfelt/ bägge brafwa Soldater. När Hans May:tt hade betrachtat Stadens belägenhet/ besynnerl. utaf det gamla Slottet/ som är på ett mächta högt Berg beläget/ men nu war lemnadt obesatt; beslöt han samma afton med Dragonerna at låta bestorma Staden. Denna är belägen uti en daal/ som är omgifwen med stora jordberg/ men öpnar sig på östra sidan/ der en jämn marck widtager/ som har en widlyftig och wäl bygd förstad. I anseende til de skiöna Kyrkior/ Kloster och andra Huus/ så wäl som til den starka handel der drifwes af Turkar/ Persianer/ Armenianer/ Ryßar och andra/ kan han wäl skattas ibland de ansenligste Städer i Polen. Fästningen är efter gamla sättet bygd med Murar och starke Torn/ hafwandes på östra sidan wåta/ men annorstädes mehrendels torra Grafwar. Utom denna Muren är ännu en hög jordwall/ med ett Plank och torra Grafwer på sidan åt wäster: derest man ock hade befäst ett Munke-kloster/ och det med Folck och Stycken wäl besatt. På den sidan in om denna Wall och Mur/ war ännu den tridie Muren med skott gluggar at sij emellan bägge Tyghusen. På södra sidan war ett Bolwärck anlagt efter nya maneret/ hwarutaf med Styckenen speltes på de Swenska/ som uti förstaden/ men besynnerl. på Slottet wijste sig. När alt detta war i ögnesichte taget/ kallade Hans May:tt Öfwersterna Crassow/ Buchwald och Dyker uppå Slottet til sig/ och ut wiste den orten/ hwarest de med sina Dragoner skulle storma/ som war emellan det ofwanb. Munke och ett Nunne Kloster/ derest twenne starke Rundelar stode: befallandes dem så snart de kommit öfwer den första Grafwen och Jordwallen/ at tränga sig in med Fienden/ när han blefwe förjagad/ öfwer den lilla Broen/ som gick öfwer den innersta Graf-

wen åt en liten Stadsport emellan bägge Tyghusen. Der up på blefwo Granater til Dragonerna utdelte / om hwilkas kastan de / så mycket i hastighet sig giöra låt / de ock underwistes. Det infallande rägnet hindrade dem den afton stormen at fortsättja: icke deßmindre blef Hans May:t med Dragonerna natten öfwer liggandes under bara himmelen / bak om en kulla: De öfrige Regementerne lågo åfwen wäl wid sina Gewär färdige / at emottaga Fienden / der han wille staden undsättia. Samma afton tändes Förstaden an utur Fästningen / då mänge wackra huus förbrändes / ehuruwäl de Swenske på den sidan icke årnat storma. Om morgonen / så snart det begynte gry / anordnades stormen på det stället / som sagt är / således at Öfwersten Crassow gick emellan med sitt folck / och om honom Öfwersten Buchwald på den högra / men Öfwerste Dyker på den wänstra sidan. Fienden undfick de Swenska med en starck eld utur alla wärken / då de genom en smal gata staden annalkades / hwilke detta oachtat med en otrolig hastighet gingo öfwer grafwen / och upföre wallen / hwarifrån de med Granater fördrefwo Fienden / nedrefwo planckwärcken / och förföljandes honom öfwer bryggan / den han hölt på at upkasta / inträngde tillika genom stadzporten. Hans May:t war ibland de första / som inkommo / och sedan man försäkrat sig om porten / låt Hans May:t med slutna leder Dragonerne skynda sig til de andra wärken / och skiuta på dem / som funnes på gatorna / eller uti fönstren. J medlertijd hade ock Capitain Dyker bemächtigat sig det befästa Klostret / derest alle nedergiordes / som icke med flychten sig räddade. Således blef denna namnkunnige Fästningen på $\frac{1}{4}$ stund eröfrad / hwilken åtskillige belägringar för detta utstådt / och åhr 1672. under Caplan Bassas anförande / af Turkarne med 150000 Man förgåfwes warit angrepen. De Swänske hafwa här wid fådt 40 döda och sårade / ibland hwilka senare Öfwersten Crassow war. Utaf Fienden blefwo 50 til 60 ihiälslagne den öfriga besättningen til 530 Man blef til fånga tagen / och ibland dem Woywoden Galetsky / samt Generalerne Berns och Caminsky / som ock war Commendant öfwer Fästningen. Borgerskapet som gådt til Walls bestod af 600 Man /

hwil-

hwilkom gewähret blef ifrån taget. Uti Tyghusen funnes 30 skiöna metall Stycken/ och deribland någre hela Cartouer/ samt stora Mörsare/ förutan de stycken/ som uti wärken och tornen inemot 100 funnos. Uti Staden fans ett mächta rikt byte utaf penningar silfwer/ och allehanda kostbara waror/ som utaf dhe omliggande orter tijt wore införde. Och ehuruwäl Krigzfolket/ som i förstone inkommo/ begynte at plundra/ så blef doch detta straxt hindrat och i stället staden pålagt 300000 Rikzdal. at betala/ af hwilken summa doch twå delarne för König Stanislai förböns skul blefwo eftergifne/ som några dagar efter stadens öfwergång kom til Hans May:t och utlade sig för honom så mycket mehra/ som den warit hans födelse ort. Han förmådde jämwäl det/ at Fästningen med alt tilbehör blef lemnad uti deß förra stånd/ förutan at de uti tyghuset befundne stycken blefwo sprengde. Uti staden lemnades 300 Man af den gamla besättningen med Caminsky; De andre/ som woro Tyskar/ toges i tienst förutan Saxer/ blifwandes för det öfrige anförtrodt Potosky/ Woywoden af Kiow/ hwilken sig med andra wälsinnade infunnit/ denna Fästningen wijdare at föresij/ och Kong Stanislaus tilhanda hålla. Emedan Hans May:t wid Lemberg förtöfwade/ inlupo dageligen tidender om Mazeppas ankomst med en stor myckenhet Cosaker. Detta bekymrade Hans May:t så litet/ at Hans May:t därföre längre där blef ståendes än Hans May:t årnat/ til at förnimma/ om ock så emot denna Fienden något wore at förrätta på denna resan. Den blef likwäl ey allenast ute/ utan man hade af detta partiet ey mera ansökning/ än at de några särskilte Fouragerare upsnappade/ och en natt med en stor swarm giorde anfall på lägret/ derest Upländingarne lågo/ Den 4. Sept. men blefwo icke mindre hastigt afwiste utaf Soldaterna/ som uti blotta skiortan utur Musqueterne gofwo eld på dem/ sedan de en Soldat allenast hade skadat/ men deremot lemnat också några döda efter sig/ och en hop Fahnor/ Pikar och andra Gewähr på platsen. Månge utaf Adelen instälte sig hos den nya Konungen/ och försäkrade honom om deras trohet/ besynnerligen sedan Hans May:t låtit afgå bref därom til Ständerna i Rußien/ då

ock hela Landskapat af Halics sig för Konung Stanislaus förklärade. Som Hans May:t förnummit/ at Konung August i medlertid genom Brandt hade häfwet de 450 Man/ som under Majoren Leyonhielm stådt i den öpne flecken Latovice/ til at där indrifwa spijsning för dem i Warschau/ och sielf jämwäl bortsnappat Warschau/ hwarest Ambassadeurerne legat med ongefähr
den 14. 400 Swänska/ och 400 Poler; ty gick Hans May:t efter 20 dagars förlop ifrån Lemberg/ sedan sakerne på denna orten wore satte på en god fot/ tagandes wägen genom Zolchiew/ Dobro-
den 19. zin/ Rava och Rebenoro. Hijt kom den unga Zamosci emot Hans May:t. / hwilken så uti Jaroslau/ som Lemberg hafft deß utskickade/ och låtet ursächta det/ som emot de Swänska Trouppper för 1½ åhr sedan war förelupet/ då Gref Stenbock hade befalning at bemächtiga sig Staden/ underkastandes sig nu aldeles Kongl. May:tz behag/ allenast han blefwe förskont at öpna portarne/ och emottaga främmande besättning/ emedan sådant wid all deras egendomb och frihets förlust af Republiquen wore förbudet/ ja så ock/ at de icke Konung August eller deß föllie i Staden hade welat insläppa. Denne war den yngsta brodren/ som uti den älstas frånwaro Staden skulle förswara. Honom blef swarat at fast Hans May:t hade orsak at ifra det framfarna/ icke deß mindre wille Kongl. May:t för Konung Stanislaus förbön deß rätmätige hämd eftergifwa/ där de för Kongl. May:ts Trouppper öpnade portarna/ betalte 50000 Rikzdal./ och deßutan gåfwo Armeen deß underhåld. Som han deßa wilkor emottog/ ty blef Öfwerst Lieutnant Clas Bonde med något manskap förutsänd/ som besättningen och borgerskapet alt gewähr affordrade/ hwilket doch Hans May:t den följande dagen
den 22. låt dem igengifwa/ då Hans May:t sielf dijt kom/ låt ock Armeen gå Fästningen förbij; men de förnämste betiente och Krigzbefälet blefwo af Gref Zamosci härligen på Slottet undfägnade/ hwarpå han ock sielf följde Kongl. May:ts läger/ til deß den utfästade penninge summan blef utbetald. Som nu denne förträffelige Fästningen/ hwilken in till denna dagen aldrig warit intagen/ eller för någon öpnat deß portar/ icke giorde något

mot-

motstånd; ty gick Armeen så mycket skyndesammare på åtskilligare wägar åt Elfwen Wipern / den Hans May:t wid Baranow gick öfwer. Under wägen brachtes många fångar in af de Saxiska Förtroupperna / hwilka alt in under Lublin hade gådt / til at förnimma / huru med den Swänska Armeen skulle lida / och hwartut den wände sig. Af dem förspordе man / at Saxerne hade ett temmeligit Läger på denna sidan Bugströmen / och at Konung August sielf stode i Pultousk / hafwandes jämwäl en dehl af deß Krigzmacht sändt at belägra Posen. Detta giorde / at Hans May:t giorde så mycket starkare dagsresor / och kom til Wengrod på tredie dagen / hwarest några Saxiska Ryttare uptoges / som warit utsände at drifwa in underhåld för deras Folck En dehl kommo och sielf krafde fram / sedan de af de Swänskas hastighet sågo sig wara öfwerilade / ock icke kunna undkomma. Men de Troupper / som där stådt / hade redan dragit sig af / af hwilka några 100 til häst och foot / ännu på denna sidan Bugen sig uppehölle. Kongl. May:t gick därföre samma affton bort med 1000 hästar i mening at dem uphäfwa / men emedan deße förbij Jadowa droge sig åt strömen / och Hans May:t taget på höger åt Staden Cameniek / äre de således öfwer Bryggan undkomne. Detta jagade likwäl en sådan skräck uti Saxerna / at de uti största hast förlåto deras Winterquarter / som de höllo uppå at inrätta i den neigden / och jämwäl drogo sig öfwer Weichseln wid Zacrozin och Wisigrod / hwarest de slagit twenne bryggor / bewakandes stranderna alt därifrån på andra sidan och långt öfwan för Warschaw. Efter 2 dagars förlopp kom Hans May:t tilbaka / och gick följiande dagen 8. mihl til Radzmin / som ligger emellan Weichseln och Bugen: Ifrån hwilken ort Öfwersten Dyker med 2 Dragone Regementer sändes / hwilke ifrån Bugen förjagade fiendens wachter / som där ännu quarstode / då Capitain Tigerhielm allena blef skuten / skickandes sedan partier öfwer bryggan / som där i hast blef förfärdigad / widt och bredt på andra sidan om Bugen. I medlertid som Hans May:t såg där ey wara mehra at uträtta / ty wände Hans May:t sig åt Weichseln / och lät uti

den 2. Octob.

den 5.

den 8.

Prag

Prag arbeta på twänne flott-bryggor/ den ena at bruka därsammastädes/ och den andra 4 mihl bättre up wid Cartiow. Hwilket/ ehuru heimligen det förrättades likwäl för fienden ey kunde döljas/ som dageligen öfwersände Spejare at erkundiga sig om de Swänskas förehafwande. Nedan för Cartiow war en holme/ til hwilken man ifrån Warsawiska sidan kunde wada / men på den andra war rätta diupet. Den til at förswara och hindra öfwerfarten sände fienden 50 Män med 2 Stycken. Men Öfwersten Burenskiöld satte med något manskap oförmodeligen tijt öfwer/ och dem dels till fånga tog / dels nedergiorde : hwarigenom fienden än mehra stärcktes i den meningen/ at Hans May:t där ärnat gå öfwer / som doch ¼ mihl bättre up wed en udda skiedde. Fienden låt icke deßmindre sedermera några Troupper draga sig tijt / samt upkasta wid stranden ett bröstwärn. Men wid Warschaw lätt han ett stort arbete nedlägga / stranden längs efter / och besynnerligen wid en udde därest strömen smalast war. Deße wärcken hade han besatt med största delen Fotfolcket som skattades wara 5000 Saxar/ samt 2000 Ryßar / och til 1000 håstar. När Flotbryggorna wore förfärdigade nästan på det sättet/ som brukas upp i Dalarna / blefwo de på wagnar lagde / af
den 17. hwilka Hans May:t den ena om qwällen lät til Cartiow föra / gåendes sielf med det Folcket / som dijt war ärnad. Om morgonen när broon begynte at utläggas / kommo Saxerne til häst och fot ned til stranden / och åfwen af deras Stycken / samt musqweterie / skuto til den sidan : men blefwo af de Swänska Stycken / utur hwilka den första kulan det ena af deras sönderskutet / strax tilbaka jagade / och drogo sig innom nästa skogzbrynen / sedan de 30 personer hade förlorat. De Wolosger / som Cron-Referendarien anfördt / hade ock fådt befallning at anfalla de Swänska på denna sidan : det de ock om morgonen bittida med stort anskrij giorde / uti de quarteren / där Östgiötherne lågo : uträttade doch ey mehra / än at de en Marquetenter och 2 qwinfolck ihiälslogo. Imedlertid gingo några Standarer af Adels-Fanan och Nylänningarne dem på ryggen / och fingo dem emellan sig och ett moras / därest de in emot 100 af dem nederlade/
ibland

ibland hwilka war en Öfwerste/ deras anförare. De öfrige blefwo långt förjagade. Hans May:t låt också bryggan/ som nu war ihopfogat/ flyta med den ena ändan til den fientliga stranden/ och tillika 100 Granaderer där uppå: men i det flere tillika påträngde at följa Konungen/ som ibland de första wille gå öfwer/ brast hon i twenne delar/ då Hans May:t sielf med några flera råkade i watnet/ men kom strax up igen. På andra sidan hade då ey mehr än 50 Granaderer/ som med båt warit öfwerförde/ fattat stånd/ och utaf Fienden lätteligen hade kunnat skadas där han hafft hierta nog dem at angripa/ men emedan han det försummade/ fingo de Swenska tijd med båtar mehra Folck at öfwerföra/ då Fienden drog sig bort til nästa Skogen/ och sedan/ så fort han kunde sig bortskyndade. Hans May:t befalte strax/ at broen skulle förbättras/ och Fahrkoster underläggas på det strömen så myckit friare måtte kunna hafwa aflop; gåendes samma afton til de Trouppper/ som reda öfwerkomne woro. Om morgonen gick Hans May:t med något följe en mijl til foot/ til des de u i nästa byarna kunde skaffa sig hästar/ ock kom samma dag til Warschau/ hwarest han fan de Regimenter til foot/ som wore lemnade i Prag/ redan wara öfwerförde/ men Flotbryggan/ som där war utlagd/ åfwen wål wara sönderbrusten. Ty dagen tilförende/ då Hans May:tt wid Cartiow gick öfwer/ blef man i Prag warse/ at Fienden efter middagen begynte at draga sig utur de upkastade wärken/ då Gen. Lieutnant en Nils Strömberg/ som där förde wärcket/ i hast låt föra til stranden 4. Fältstycken/ och oförmodeligen lößbränna på Saxarna/ som gåendes utur Udde-Skantzen/ wille sig til skryt upställa på sanden; hwaraf de fingo bråttom/ och uti fult språng skyndade sig öfwer sanden/ sedan de åtskilliga döda lemnat efter sig. Sammaledes beledsagade man ock Ryßerna/ ehuruwål på ett långre Fält. Bryggan blef ock där strax förd til watnet mit emot denna Skantzen/ och Fotfolket på båtar samma afton öfwersatt/ så at innom morgonen 3000 knechtar stode på andra si- den 18.

B dan.

dan. Hwarföre då Hans May:t här hade giort anordning/ förfogade han sig åt den andra bryggan igen / tagandes Wärmelänningarna och Dalkarlarne med sig / och med dem fort-
den 19. togandes förbij Taresin / til Lancecitski: derest Hans May:t
20. dem lemnade / men gick sielf med 100 förridare skytter / och andra friwilliga / som hade fåt hästar / förbij Noviomasto til
den 21. Gostanie / dijt Gen. Rhenskiöld med sex Regementer til häst / reda war anländ / neml: med Lijf-Dragonerne / Adels-Fanan / Mellins / Horns / Crusens och Patkuls Ryttare / som wid Cartiow wore öfwergångne. Under wägen toges månge fångar; månge flychtige / som redan hade sig på alla wägar förstrött / nedergiordes / besynnerl. af de Swenske Wolosger / som widt och bredt ströfwade omkring. Gen. Lieutn. Schulenburg sökte wäl at hålla den största hopen / som gick ifrån Warschau / tilsamman / icke deß mindre söndrade sig ock månge dageligen därifrån / och gingo som fädriffter här och där i skogerna / till deß de äntel. blefwo upsnappade / eller ihiälslagne / derest dem den Polniska Adeln och Bönderna för byte skull eftersatte / och många af daga togo. Denne Generalen skal hafwa sagt / at de Swenske Wolosgerne giorde honom stor tienst / emedan af räddhoga för dem hans troupper höllo sig mehra tilsammans / då han elliest ey månge hade behållit / där de sedt / at de säkert hade kunnat bortrymma. Ryßerna betygade en särdeles owillia emot Saxerna / at deße wore förr afkallade ifrån Warschau / men de lemnade till sidst / och lika som upofrade til Fienden / at Saxerne kunde hafwa så mycket friare undanflycht. Hans May:t / som nu hade fådt kundskap utaf ett upsnappat bref / som Konung August med egen hand skrifwet till Fältmarskalken Steinau / at största hopen under Gen. Schulenburg gådt åt Rava / wände sig ey allenast sielf dijt samma wägen / utan ock sände til Gen. Welling befallning / som hade Drabanterna / Lijf-Regementet / Småländerna / Östgiöthar / Skåningar samt Buchwalds / Crassows / Gref Stenboks och Dykers Dragoner med sig / hwilke Regementer til häst wid Warschau

gådt

gådt öfwer / at skynda sig dijt åth / så mycket möyeligit wore / men at fotfolket med Artilleriet skulle gå sachta efter. Gick den 22.
fördenskull genom Rava åt Dirsow 7 Mijl den dagen; den andra dagen genom Staden Jezow til Pontiec / 6 mijl / derest den 23.
Hans May:t fick utaf Fiendens efter Trouppe en Major med 54. Ryttare. Utaf det förnämde brefwet såg man ock / at Kon. August med Rytteriet wille gå åt Cracowiska sidan / befallandes Fältmarskalken Stenau at gå til Siradien och Pietercow / hwarest han wille möta honom med Rytteriet / som han förwäntade ifrån Stor-Polen på det de sedan måtte gå tillika åt Cracau / så framt de af de Swenska ey hindrades / i hwilket fall han wore sinnad at gå til Saxen: men Gen. Schulenburg war befalt at sättia sig på andra sidan om Warta / och där han icke lemnades där i roo / bakom Lobras / och sidst at draga sig öfwer Odern in uti Saxen. Hwarföre Hans May:t också sände til Gen. Strömberg at han skulle wända sig åt Cracowiska sidan / hwilken befalning befans sedermera icke wara framkommen: men Hans May:t eftersatte Schulenburg så mycket skyndesamare / icke lemnades honom någon roo / eller tijd at sättia sig på de ställen / hwilka han hade utmärckt för de efterblefne / eller förskiugrade Trouppetna / de där ock medelst detta hastiga påföljande blefwo aldeles ifrån honom afstängde / och äntel. föllo uti de Swenskas händer / eller som sagt är / på annat sätt omkommo. Följande dagen inhämtade Hans May:t åter Fien- den 24.
dens efter Trouppe wid Uniow / som ligger wid Wartaströmen / då Kon. August sielf med största bestörtning och hastighet gick öfwer / tagandes wägen på wänster; Deße satte sig på andra sidan om paßet / i mening at med de Swenskas uppehållande skaffa de andra undanrymme. Ett rychte at några fiendlige Trouppe stodo i Staden / föranlät Hans May:t med des Trouppe at först rycka dijt: hwaraf Fienden fattade mod at gå med något Rytterie tilbaka öfwer strömen / förmenandes at de Swenska weko undan: men Hans May:t / som uti Staden allenast några funnit / wände strax om igen / och kiörde

deßa öfwer Elfwen / följandes dem alt in til blå mörkret / uti hwilken flycht månge toges til fångar / eller nedgiordes af Woloßgerne / som dem hängde i ryggen. Deße miste ock denne dagen 2. Ryttmästare / Nastof och en annan / som utaf förseende af en Finsk Ryttare för en fiendlig blef ihiälskuten. Imedlertijd hade Öfwersterne Örnstedt / Craßau och Dyker hint up Hans May:t med deras Regementer / såsom ock Buchwald. Hwilken doch fick befallning at ßadna uti Unienow / och ihopsamla dem / som utaf alla Regementerna för hästarnas trotther skull ey hint följa

den 25. Hans May:t sätter widare fort med

den 26. beredna Rytteriet / följande dagen genom Dobra til Calutsin 6. mijl / men kunde ey uphinna den af rädhogo otroligt snälla Fienden / förän wid Staden Calisch / där Saxerne åter wille sättia sig / låtandes kasta något Folck i Staden / tilsluta Porterna / samt updraga Windbryggan. Emedan Trouperna här ihopsamlas / gingo Lijf-Dragonerna på wänstra sidan omkring Staden öfwer Elfwen Prosna / dem Öfwerste Dyker strax påfölgde; hwilke alla portar så besatte / at Öfwersten Ribe / en Ryttmästare 3 Lieutnanter med ungefär 100. Gemene där blifwit instängde och fångade: De andre hade i medlertijd kommit längre undan. När Öfwerst Dyker höll på at upfordra Staden / och wachten åfwen at öpna porterna / sedan dem qwarter war tilsagt / blef Klinkowström / som utaf Hans May:t til honom war sänd / utur en glugg genom bröstet skuten / så at han strax död ned af hästen segnade. Öfwerste Dyker låt därföre nedergiöra 10. Man / de andre blefwo Krigsfångar. Hans May:t låt sig ey längre här uppehålla / utom widare för-

den 27. fölgde Fienden genom Städerna Rastow och Crotoscin. Ey långt ifrån den senare war en Skog / wid hwilken månge eldar om qwällen syntes upgiorde: Hans May:t som mente Fienden där hafwa fattat stånd / låt strax upställa de närwarande Troupper: men fick utaf de igenkomne kunskapare weta / at där war allenast en wacht af 50. hästar / utaf hwilka några inbrachte fångar berättade Fienden långt wara undankommen.

Hwar-

Hwarföre som mörkret reda war infallet och Trouppernetämmeligen wore trötte / beslöt Hans May:t at hwila där til morgonen / då man hoppades de flychtige lätteligen at upjaga / innan de skulle nå den Schlesiske gränsen. Hwilket ock i så måtto skiedde / at Hans May:t följande dagen anträffade ett partie Saxar och Ryssar uti / och wid Staden Coblin / hwilke mehrendels nedergiordes / berättandes en Munk at han där räknad 65. döda kroppar / förutan de som afsides ihielsloges. Emot aftonen / då Fienden kom til en Skog / war Hans May:t med Förtroupperna så wida kommen / at Hans May:t tillika med honom på wänstra sidan begynte at draga sig igenom: då Fienden ey långt ifrån Staden Punitz / hwarest han ock något manskap lemnat / wid byen Jans måste sättia sig / och slachtordningen / som han under wägen reda hade afdelt / således inrättade / at han deß högra flygel til Byen utsträckte / och den wänstra åt wägen / som man kommet. Denna bestod ungefär af 4000 Man Fotfolck / fram för hwilka Rytteriet war upstält til antalet nästan 900 hästar / fördelte uti 14 Esquadroner; warandes för det öfrige af en diup graf til största delen / såsom ock af en wagnborg där grafwen lychtades / betäckt / och med 8. stycken försedd. Hans May:t befarandes / at Fienden åter uti mörkret skulle undkomma / emedan Solen lutade til nedergång / befalte de Troupper / som woro framme; neml. några Standarer af Örnsteds Skåningar / Gen. Rhenskiölds / Crassows och Dykers Dragoner / hwilke tilsammans näpl. giorde 1300. hästar / strax at upställas. De öfrige woro ännu långt efter / eller med Gen. Major Hummerhielm ½ mijl på sida gångne / i upsät / at möta Fienden / om han til den wägen skulle wika. Med Hans May:t war Kon. Stanislaus, Generalerne Rhenskiöld och Gref Stenbock. Hans May:t som sat för Skåningerna på högra flygeln / gick först löst på Fienden med blotta wärjan i näfwen / det alle och befaltes giöra / utan at bruka skiute-gewähret; och strax kastade det fiendliga Rytteriet öfwer ända / förfölliandes det igenom Fotfolcket in uti nästa sko-

Den 28.

skogen / så at det icke mehra kunde sättia sig / eller komma til träffningen igen. Således blef Fotfolcket ey allenast blottat af sitt Rytterie / utan ock af det Swenska nedertrampat / så at stör- re delen låg omkull / och hade kastat gewähret ifrån sig / miste ock 3. Stycken / hwilke blefwo strax omwände / och på dem los- sade. Icke deß mindre / då intet hinderhåld påfölgde / som de om- kullkastade widare kunde nedgiöra; Rytteriet ock / som reda hade igenomträngt / ey strax wände åter / utan det fiendliga Rytteriet längre eftersatte / bekom Fotfolcket lufft at resa sig up och åter ställa sig. Hwar till kom / at Lijfdragonerne större beswär ha- de at komma öfwer grafwen / som war framföre Fienden: blif- wandes åfwen wäl de andre Standaren / som på wänstra flygeln stode / länge uppehåldne / innom de kunde gå öfwer Grafwen / eller genom wagnborgen / besynnerl. emedan hästarne ofta af blotta matthet under Ryttaren stupade / och således wägen för de påfölliande igenstängde Deße bruto icke deßmindre ige- nom / och på samma sätt / som de förre / Fienden öfwerända kasta- de / hwilken för ofwanberörde orsak fick tid at resa sig / innan det Swenske Rytteriet sig åter kunde swänga. Efter det Fiendli- ge Rytteries förjagande kom Hans Ma:tt tilbaka / och på sam- ma sätt som förr / andra gången bröt igenom Fotfolcket / som nu uti en fyrkant sig hade upstält / och gåfwo en starkare eld ifrån sig / hwilken likwäl ey något synnerl uträttade / emedan ledarne så tiökt wore stälte / at kulan nödwändigt måste gå öfwer. Det nedtrampade Fotfolcket reste sig åter upp / sedan Rytteriet war förbij / och med wärjan de på marken liggande så wäl ey kun- de hinna. Men det sedermera ankomne Nyländske Rytteriet / som Öfwerst Patkul anförde / och nu tredie gången satte an / kunde ey afhållas at bruka skiute-gewähren / hwarmed de Fien- den större skada tilfogade. Nu wore ock flere Standarer med Gen. Major Hummerhielm framkomne / hwilke åfwen wäl be- gynte at giöra deras skyldighet / men som i medlertid mörkret med en wätachtig tökn war infallet / så at man hwarken Stan- daren kunde igenkänna / eller så snart sammandraga / til at an-
gripa

griva Fienden med större eftertryck; ty fick Fienden lufft at draga sig in i Byen/ och emellan Husen. Hwarföre Hans May:t beslöt/ at besättia Byen/ och afbida morgonen/ hwilket Fienden åfwen befarandes/ skyndade sig dårifrån/ och öfwer den Schlesiske gränsen/ som war allenast en mijl dårifrån / hwarest de förskräckte Saxar förspridde sig besynnerl. på 3. wågar / derest de beqwämligast funno at gå öfwer Odern. När nu Hans May:t befann Fienden wara dårifrån bortlupen/ tillika med det manskapet/ som förstucket sig i Staden / och så swårt wara at få honom fast i mörkret / warandes deßutan Troupperne tämmeligen afmattade; låt Hans May:t något Folck rycka in uti Byen/ som tog dår 60 efterlemnade och sårade Saxer/ samt 5. metall Stycken som de kastat uti en brunn / förutan de 3. som i första drabbningen toges / med den öfrige delen af Armeen hwilade Hans May:t på Walplatsen til morgonen. På platsen har Fienden lemnat in emot 200. döda / och ibland dem Öfwerstlieutn. Illan med flera af befälet / hwilkas namn ännu äre obekante. Uti nästa kiärret funnes ock 89. af Rytteriet döde/ mehrendels alla i ryggen igenom stungne. Förutan de uti Byen funne blefwo ock både Generalerne Schulenburg / och Öfwersten Sacken sårade / med många andra / som bortsläpades. Fångar föllo här uti de Swenskas händer in emot 200. ibland hwilka war Majoren Thaler / 2. Lieutnanter / en Regementz Quartermästare / samt några andre. På de Swenskas sida saknades 130 och ibland dem Capitein Hipen / Gager / Gyllentrost och Baseler / samt en Lantingshusen / som Hans May:t altid fölgde. Capit. Ehrenprys / sedan håsten honom blefwet undanskuten / råkade ibland Fienden / och blef bortförd. Qwäste blefwo Öfwerste Patkull / General Adjutanterne Gref Torstenson och Carl Hård / Major Dyring / Ryttmåster Palekert och Fahlman / samt ongefår 100 / af underbefälet och gemena. Med alt detta kunde Sachserne berömma sig af lyckan / at någon af dem undansluppit / hwilket icke eller skiedt / om natten dem icke hade betäkt / och frälst utur dhe Swänskas

skas händer. Sedan Hans May:t hade gifwit Öfwerst Crassau befalning at ihopsamla fångarna samt låta begrafwa de
den 29. döda / bröt Hans May:t med morgonrådan up / och gick öfwer den Schlesiska gräntzen / i mening at ännu uphinna Sachserne / innan de skulle komma öfwer Odern. Wid Gurtz fick man en Sachsisk Capit. med 40 gemene: de andre hade redan draget sig öfwer strömen Bartske wid Ritz / hwarest de bryggan upkastat; Hans May:t låt derföre draga sig til ett wad / och gick altså til Lublin wid Odern / hwarest befans de måste af Fienden redan wara öfwergångne / och de andra betäcktes af en Qwarndam / och en hög Jordekulla / som wägen för Rytteriet giorde beswärlig / och emedan mörkret åter war infallit / och man gådt 6 mijhl den dagen; ty gick Hans M y:t til Byen Krangowitz / och blef där öfwer natten ståendes / låtandes i medler ijd emellan qwarnen och färjestaden Stenwadet utpröfwa. De som warit öfwer Odern förde några Sachsiske fångar med sig tilbaka / och sade Fiendens Troupper wara så undanlupne / at man dem swårligen för än i Sachsen skulle inhämta. J medlertijd låt Hans May:t för reda penningar betala alt / hwad til folckets och hästarnas underhåld behöfdes, jemwäl alt skadestånd för det wedergiällas / som någon kunde bewisa af deß folck wara tilfogadt. Under detta berättade en Schlesisk Adelsman / som på jagt warit utreden / at han blefwet warse 2000 Coßaker uti skogen som syntes taga sin wäg åt Oderbetz / en By hart wid strömen belägen. Hans May:t satte efter deße så mycket skyndesammare / som man fruchtade at deße också skulle få tijd at draga sig öfwer Elfwen / och fant dem wid middagztiden uti skogen wara upstälte / hafwandes fram för sig ongefär 200 beredna / hwilka wid de Swänskas annalkande strax lämnade deras hästar / och sig til den stora hopen förfogade. Hans May:t som sielf warit at besee ortens belägenhet / befalte ett Regimente Dragoner at sittia af / och Fienden til foot angripa / hwilka detta seendes / begynte och draga sig emot dem; men

men i det Öfw. Örnstedt med det Skånske Rytteriet på andra sidan dem ansatte/ nödgades de wända sig emot den närmaste faran. Emottogo honom och med en tämlig eld; blefwo dock strax uti oordning brachte/ Då en del skyndade sig åt strömen/ och de andre åt byen Oderbeltz/ at betiena sig af husen. Wägen blef bägge delarne så trång giord/ at utaf dem/ som sökte åt strömen näpl. 30. kommo på andra sidan/ och de/ som uti byen satte sig/ alle blefwo nedergiorde/ eller upbrände/ sedan man fan nödigt några huus at ansticka/förutan 213. hwilkom lifwet skiäncktes. Det skedde af den orsak/ at några få Cosaker i förstone föllo Ryttmästaren Rotkirck i händer/ som förde eftertroupperna/ hwilken/ efter han tilsagt dem lifwet/ som på knä sig nederkastade/ ty blefwo de ock af Hans May:t förskonte. De andre/ som i slaget woro/ när de detta sågo/ begynte ock at löpa dijt/ til deß talet sålunda sig förökte/ då ock wägen dem öfriga sedermera blef förment. Man wil tälja dem til 1500/ som i denna träffningen omkommo. Bytet bestod uti några 100 hästar/ (efter Gen. Brand de måsta i förleden Sommars dem låtet fråntaga/ til at hålla dem så mycket mehra i tygeln) och 9. Fahner. De Swänske läto sig där med wäl benöya/ aldenstund de 3. man allenast här wid förlorat och fått ey eller många sårade. Under de förbrände funnes ännu om aftonen 40. lefwandes/ som sig förstuket: hwilke ock sändes til deras Fäder. Elliest hade Cosakerne hwarken af de Swänske eller Polackerne någon barmhertighet at förwänta. De förra woro dem hädske för den trolöshet/ de wiste emot de Swenska wid Latovice i förleden Sommar: de sednare för det gamla öfwerwäld/ de utaf dem lidet/ hwilket haat deße senare medelst en otrolig grymhet hade förökat. Hwarföre utaf de 4000/ som Kon. August fåt til sig/ ganska få äre öfwerblefne/ af hwilke Polackerne sielfwe många hafwa utblåst linset.

Emedan detta af Hans May:t förrättades/ sökte Hans Excell. Gref Piper/ samt Generalen Welling/ at fölia Hans May:t/ så mycket de hinte/ med de hos dem warande Rege-

menter

d. 21. Oct. menter til håst / gåendes i förstone genom Nadarsin / och Amstianow / på Rava wägen / men kunde likwål icke uphinna Hans May:t / som altid hade en dags föresprång / förutan de 3:ne för detta omtalte Regimenter. Med dem fölgde ännu Kongl. Drabanterne / Lijf-Smålands och Östgiöta Regementerne samt Gref Stenbocks Dragoner. Under resan toges månge fångar / hwilke efter Hans May:tz hastiga förbigående numehra förmente sig wara i säkerhet. Ey långt ifrån Warschau råkte de Swänske Wolosgerne 60 Man / af hwilka 24. fångades / men de andre nedergiordes.

Wid Piontec låt Gen. Lieut. Nieroth genom 30 Små-
den 24. lands Ryttare taga 84. Saxar / til at förtiga de mindre hopar af Saxar och Moscowiter / som dageligen inhämtades. När de kommo til Coblin / fick Generalen Welling bud emot sig at an-
den 28. skynda resan / kunde likwål ey hinna til Punitz / förr än föl-
den 29. jande morgon / därest Hans May:t hade lämnat befallning efter sig / at han skulle gå åt stora Glogau: hwilken wäg doch för wissa orsaker blef ändrad / så at Armeen i nästa Fleckerne omkring Lissa blef förlagd til morgonen / under den tijden nedergiordes många Moscowiter / som funnes i nästa Skogar och Byar förströdde. När man här fick kundskap / at 1500 Ryssar ey kunde wara långt undankomne / satte man efter dem / så fort man hinte. De som förut redo / träffade först wid och uti nästa Byar ungefär 100. af det slaget / hwilke alle ihiälsloges. När de gingo widare / blefwo de warse en större myckenhet wid Byen Tille-
den 30. rot / hart när Frauenstad / de där hade för sig en wagnborg / och 11. Canoner / af hwilka de giorde några skott. När de Swänske härutaf / som af den ilbaka sände kunskapen förnummo Fienden hålla stånd / wiste de alle en otrolig glädie / så at Regementen begynte at kämpa / hwilket dera först skulle få binda an med Fienden / efter hwilken de så länge hade jagat. Gen. Welling sände altså Öfwerste Lieuten. Gr. Erich Leyonhufwud at gå omkring med Dragonerna / och falla Fienden an på ryggen / då de andre frammantill och på sidorne honom skulle angripa. Detta

blef

blef af alla med stor frimodighet efterkommit. Först kiördes de ifrån Styckerna/ af hwilkom starckt fyrades/ doch ey med större wärkan/ än at en dräng det wänstra benet blef afskutet. Där= den 29.
näst blef wagnborgen bruten/ och då de droge sig innom byen och giärdsgärderna/ hwar ifrån de åfwen wäl starkt skuto/ stego 2. Standarer Dragoner af hästerna och dem tappert angrepo: hwilket ock någre af Rytteriet sielf frafde giörde/ trängandes sig uppå Fienden/ som sig förtwiflat wärde/ sedan han såg ingen undanflycht och sig på alla sider wara instängd. Då skedde största nederlaget; och som Fienden åfwen flydde in uti husen/ och därutur/ så wäl som genom de uprefne taken/ begynte skiuta/ blef Majoren Wetzel sänd at antända husen/ då de som swärdet hade undsluppet/ af elden jämmerl. måste förgås. Ingen af deße uudsluppo mehr än 2. Tyske Officerare/ som fingo qwarter. Ifrån kl. 10. till 11. förmidd. war alt beställt/ på hwilken tid 912. Muscowiter på en liten platz nederlades: Ty så många bewiste Borgmästaren i Staden sig hafwa låtit begrafwa/ förutan de/ som wore af Elden så förtärde/ at af dem ey mehra war öfrigt än aska och been. Uti husen blefwo doch följande dagen månge tagne/ som för slaget där sig hade förstucket. Bytet bestod uti 11. Metall Stycken/ 4 tunnor penningar/ ett godt antahl kruth/ och någon Krigzrustning: det öfriga war förbrändt. Utaf de Swänska saknades 21. personer/ ock ibland dem Gr. Erich Leyonhufwud/ samt Ryttmästaren Treffenhielm. Sårade blefwo ongefär 50/ ibland hwilka war Ofwerste Burenschiöld/ och Ryttmäst. = = = = Hwarmed de Swänska ryckte in i Sta= den 1.
den och nästa Byen/ dijt Hans May.t 2. dagar därefter sielf an= Nov.
kom/ men gick samma afton til nästa Byen Roersdorf förtöfwandes där så länge til des Winterqwarteren uti Stor=Pohlen och Pryßen åt Regementerne wore indelte. Under waran de tijd ryckte Hans May:t til Posen/ som nu af Fienden war förlåtet/ och med särdeles nöije såg den goda anstalt/ som Gen. Maj. Marderfelt til den slätta ortens förswar hade giordt. Förfoga= den 15.
de sig sedan til Staden Rawitz/ hwarest Hans May:t tog sitt

 Hus=

Hufwud Qwarter. Här infunno sig utskickade ifrån de nästa Woywodskaperne/ som betygade deras hugnad öfwer Kongl. May:tz ankomst/ såsom ock sin ståndachtighet för den utwaldä Kon. Stanislaus. Så inbrachtes jämwäl några Saxiska och Ryska Fångar/ som wore öfwerblefne af de 250. hwilka utaf den Polniske Adeln wid Stupka nyligen warit ihjälslagne. Man fick ock här Listan på de fångna/ som uti Posen wore inbrachte til 1000. Man/ hwar ibland många förnäma Officerare. Och skal åfwen så stort antahl hos Regementerna finnas.

Gen. Major Meyerfeld har i medlertijd intet warit fåfäng på de orter han warit. Han blef wid Hans May:tz upbrott ifrån Heilsberg beordrad at gå til Stor-Pohlen med 3. Regementer till häst/ neml. sina och Öfwerste Taubes Dragoner/ samt Öfwerste Horns Skånska Ryttare/ som tilsammans giorde 2400 Man. Med deßa skulle han afhålla Saxernas inbrott/ så wäl som betäcka Posen/ hwaruti Öfwerste Lilliehök låg med en besättning af 700 Man. General Marderfeld som til Armeen ey kunde komma/ blef också där innesluten/ hwilken ock sedan där förde wärcket. Nu war General Schulenberg utur Saxen ankommen/ och hade sat sig wid Kosten med 8. Regementer til häst/ och 12. Bataillоner/ som tilsammans giorde 8000. Man: hwartill Radomiski och Smigelski med deras Troupper hade stött/ och sökte at twinga den wälsinnade Adeln på Kon. Augusts sida. När Gen. Maj. Meyerfelt wid Wresna 6. mijl från Posen / härom fådt kunskap/ skyndade han sig så mycket mehra/ och satte sig wid Posen med sitt underhafwande manskap/ til at gifwa acht på Fiendens företagande. Efter 8. dagars förlop fick han weta/ at Gen. Schulenberg 2. mijl ofwan för Staden wille draga sig öfwer Warta med 2000. Fotknechtar och 3000. hästar/ i mening där med oförseendes at uphäfwa de Swänskas Läger. Som nu detta af en öfwerlöpare besannades/ giordes all möyelig anstalt här emot: och som Major Duderberg war gången åt Gniesen med 300 hästar/ at indrifwa underhåld för Armeen/ ty fick Gen. Maj. Meyerfelt utaf besattningen

ningen 100. Ryttare och 250. Knechtar: hwilka han med de andra hade upstält i Slachtordning sålunda/ at han anförde den högra/ och Öfwerste Taube den wänstra flygeln/ men Öfwerste Horn stod mitt uti/ hos hwilken ock berörde Fotknechtar woro; blandandes för det öfriga de gambla Ryttare Standarer med de nywärfde Dragoner. Fienden kom för klockan tre om morgonen/ medan ännu mörkt war/ anryckandes uti 3 hopar/ så afdelte/ at han framman och bak/ samt på högra sidan de sofwande Swänske på en gång skulle angripa. Hwilket ock så snart teckn war gifwit med löst krut/ skiedde. Men emedan Förtroupperna med Fältwachten scharmuserade/ ryckte Gen. Meyerfelt sielf ifrån högre flygeln med 4. Standarer/hwilke af Öfwerst-Lieut. Trautfetter/ Capit. Gr. Gyllenstolpe/Rytmästarne Leyonschiöld och Schurman anfördes/emot den på sidan annalkande Fienden/ och honom aldeles öfwerända kastade/ förfölliandes dem ett långt stycke. De fiendlige Standarer/ som ärnade sig på bröstet wille nu deßa taga i ryggen/ som ifrån sielfwa slachtordningen tämmeligen långt hade skilt sig/ då Trautfetter i hastighet wände om/ och deßa åfwen så bemötte/ at de måste sielfwe wända ryggen til. De bakomgående tog Öfwerst-Lieutn. Nils Gyllenstierna emot/ och åfwen tilbaka jagade. Emedan detta förelop wid den högra flygeln/ gick Taube med den wänstra på Fiendens högra flygel/ den med wärjan i näfwen på en gång öfwerända kastade/ och förfölgde halfannan mijl/ ey wetandes annat/ än Fienden på den andra flygeln också aldeles war slagen. Till honom stötte under wägen Trautfetter och andre/ så at Öfwerst Taube nu hade med sig 16. Standarer/ med hwilka han många af Fienden i flychten nedergiorde/ och så förjagade/ at den icke mehr kunde komma till träffningen igen. Men Öfw. Horn/ som åfwen ock i förstone hade förfölgt Fienden/ kom tilbaka igen med 4. Standarer/ slutandes sig til Fotfolcket/ som ännu på platsen stod med twenne Fältstycken/ anförde af Öfwerst-Lieutn. Weidenhem. Til dem kom också Öfwerst-Lieutn. Grothusen med 2.

 Stan-

Standarer. Detta war mehrendels a't förelupet / innan Solen upgick: hwaraf hände / at bägge partierne om deras egit Folck uti mörkret offta förfelade. När så liust blef / at man alt bätter åtskilja kunde / blef man warse / at några fiendlige Standarer stodo uti det Swänska Lägret: tijt Weidenhem strax med halfparten af Fotfolcket gick / och dem utkörde. Fienden begynte då först at ihopsamla de förströdde Standaren / hwilke satte sig på wänstra sidan om deß Fotfolck / som ännu ey hade kommet at fächta: och efter han såg litet Folck af de Swänska wara på platsen / fattade han så mycket större mod at dem angripa. Öfw. Horn anföll strax Fiendens Rytterie med sådan tapperhet / at han det åtskillige gånger kiörde bakom Fotfolcket / oachtat ehuru starckt det på honom fyrade. Hwarigenom Horn sielf omsider med sin Squadron kom ifrån de andre / ock råkte twenne gånger mit ibland Fienden / doch altid sig igenom slog. I medlertijd ryckte Capiten Wendel med det öfriga Fotfolcket til det Weidenhemische / hwarwid Horn med 2 Standarer satte sig / som nu allenast höllo sig tilsammans. Med deßa såg sökte man länge at uppehålla Fienden / in til deß Taube skulle komma tilbaka igen: hwilken at upsöka Gen. Meyerfelt ibland andra afsände Öf.-Lieutn Hager / som fuller icke träffade Öfw. Tauben men likwäl ihopsamlade de andra förströdde Standaren / och med dem / så förblandade som de woro / kom tilbaka. Men som Taube ute blef och Fienden med hela machten til häst och fot starckt trängde på / nödgades de Swänske efter 4. timars fächtande / draga sig närmare åt Förstaden / på det de så mycket bättre måtte kunna giöra motstånd / til deß Taube igen komme / och på all widrig händelse bringa besättningen i behåld. Fienden wände i Förstaden tilbaka / och gick til det Swänske Lägret: då ock Gen. Meyerfelt lät sina / som nu / efter den långsame träffningen / mycket wore trötte och sårade / draga sig uti Staden / hälst emedan han såg ey mehra wara at uträtta / emot en större Fiendens myckenhet / och de falska tidender inlupo / at Taube war slagen med alla dem med honom wore.

Han

Han war nåpligen inryckt för än man blef warse/ at Öfw. Taube med de 16. Standarer kom tilbaka uti sachta mak/ förandes med sig 80. Fångar: hwilke i förstone/ då han emot all förmodan såg Fienden uti det Swånska Lågret/och icke wiste hwar de Swånske wore/ war twehugse om han skulle honom dår strax angripa. När honom berättades/ at Gen. Meyerfelt hade dragit sig in uti Fästningen/ lämnade han Folcket uti Förstaden/och sielf begaf sig in/ at låta förbinda sin högra arm/ som war igenom skuten. Gen. Schulenberg/ som om natten ey hade sedt/ huru starcke de Swånske warit/ och derföre nu mente en ny undsättning wara ankommen/ blef öfwer detta så bestört/ at han uti största hast och skräck skyndade sig utur Lågret/ befallandes det anstickas/ emedan då icke war tijd at plundra. Honom eftersatte Gen. Maj. Meyerfelt/ som wid detta war utgången uti fullt sporenstrek/ med alt Rytteriet/ förföljandes Fienden en half mijl uti nästa skogen/ dårest han tog ett Stycke igen/ som Fienden wille bortföra/ och åtskillige Fångar/ hwilke ey nog kunde utsäija/ med hwad förskräckelse Fienden hade bortlupet. Hade ock widare honom efterjagat/ dårest Öfwerste Lilliehök icke skickat bud/ at Radomiski och Smigelski med deras Trouper höllo up på at gå öfwer Warta/och nalkas närmare. Hwarföre Gen. Maj. Meyerfelt wände om til Wahlplatsen igen/ och således behölt en fullkomlig seger/ sedan Fienden war aldeles förjagat/ och de hårom swärmande Polacker också togo skogen in/ när de såge at de Swånske wille dem möta. Imedlertijd räddades det måste af Tälter och Wagnar uti Lågret/ af hwilket några Borgare utur Förstaden under warande Fächtning en dehl hade plundrat/ det de ock sedermehra måste igengifwa eller betala. Huru månge af Fienden wore blefne/ kunde man så egenteligen ey weta/ emedan de på en mijl omkring utiflych ten warit slagne: De tilstå sielfwe/ at de mist 600/ och ibland dem många Officerare: ehuruwål andra säija dem hafwa öfwer 1000. förlorat! Fångar hade de Swånske fått öfwer 90. På de Swånskas sida råknades 350. döde och quetste tilsammans: ibland

ibland de förra wore Cap. Gersdorff/ Ryttmäster Cronberg/ 2. Lieutenanter/ 3. Cornetter: ibland de senare war Öfwerst Taube/ Öfwerst-Lieutn. Grothusen/ Ryttmäster Wenberg/ Leyonskiöld/ Regementz-Quarterm. Rudken/ Lieutenant Colmar och Dolk/ samt några Cornetter. Så saknades ock 2. Standarer/ med ett par Pukor hade Pukslagaren/ som förr tient under Saxerne/ bortrymt. Utaf de nywärfwade Dragoner hafwa några/ emedan slaget ännu påstod/ rymt åt Schlesien och Pryßen/ hwilke till at beskönja deras låtfärdighet/ hafwa utspridt at de Swänske warit slagne/ hwilket doch sedermehra blef befunnet wara osanning. Andra dagen sände Fienden en Trompeter/ med begäran at få utsöka på wahlplatsen några förnäme Officerares Lijk/ ibland hwilka Gref Promnitzes uti Posen blef balsamerat, och tilbaka sändt. Och emedan han tillika anhölt om utwäxling med Fångarna/ så blefwo emot några och 30 Swänska så många Saxar åter lefwererade. Denna segren war så mycket högre at skattas/ som Fienden till antalet war dubbelt starckare/ och de twenne nywärfwade Dragon-Regementen nu första gången warit i elden.

Sedan Fienden så tappert war afwist/ ryckte Gen. Meyerfelt efter några dagars förlop till Bobesitska/ $2\frac{1}{2}$ mijl ifrån Posen beläget/ på det man för hästerna måtte hafwa foder/ som omkring Posen nu begynte at fela. Och som han där förnam/ at Gen. Schulenburg med hela machten ärnade gå emot Kon. Stanislaus, som nu med Cron-Feltherrn Lubomirsky och Armeen ifrån Warschau åt Stor-Pohlen war upbruten/ til at sammanfoga sig med de Swänska Troupperne/ tog han efter 8 dagars hwila wägen öfwer Slupska åt Conin/ i mening at möta Cron-Armeen. Under wägen blef han twänne resor anfallen af Radomiskis och Smigelskis folk/ hwilke doch altijd så blefwo emottagne/ at de snart måste wända ryggen til; hafwandes Capitein Morton sidsta gången dem så affärdat/ at de ey hade lust mehra at komma igän. Wid Conin kom Mireseski med 1000 Wolosger honom emot/ af Konung

Stanis-

Stanislaus förutsände: Med hwilka han gick widare till Collo/ dårest han fick Kong Stanislai och Gen. Lieutn. Horns bref om tillståndet i Warschaw/ hwilket föranlåt bem:te Kong at gå tilbaka. Gen. Meyerfelt följde honom efter/ i mening med dem tillika at undsättia Warschaw: men fick i Lovics weta/ at Cron-Armeen war gången öfwer Weixeln/och Kon. August wara till Warschaw ankommen. Imedlertijd hade Gen. Schulenburg ryckt för Posen/ i förhopning det at kunna bortsnappa/ emedan han trodde den Fåstningen hwarken med spijsning eller besättning nogsamt wara försedd. Som han likwål dår fant större motstånd/ ån han förmodat/ och förnam jåmwål at Kon. August reda war anlånd till Warschaw/ ty wille han ock nyttia tilfället at stöta med honom tilsammans/ och underwågen något emot de Swånska försökia/ om han dem med hela machten kuude uphinna. Cardinalen Radziewsky war då nyligen til Lovics ankommen; och emedan han trodde sig dår ey wara såker/ låt Gen. Meyerfelt honom med 300. håstar åt Thorn/ och så widare beledsaga/ till des han kom i såkerhet åt Marienburg och Dantzig: togandes sielf efter med den öfrige machten til Thorn/ dårest han sig lade/ till at widare afsij Fiendens förehafwande. Fienden sånde honom efter ett partie af 500 håstar/ hwilket sökte at upkasta bryggan dårsammastådes/ men måste likwål med någon manspillan på bågge sidor draga sig tilbaka med oförråttade saker. När han hår 8 dagar hade hwilat Armeen/ och afsåndt de siuka med all trotsen åt Elbingen/ låtes han föllia samma wågen efter/ som han ock wårckel. 2. mijl dåråt gick/ men emot qwållen på andra dagen wånde han oförmodeligen tilbaka/ och så skyndade sin resa/ at han på tredie dagen i skymningen kom för Posen/ hafwandes på wågen låtit uptaga alla Polniska Adelsmån som honom mötte och kommo ifrån det Polniska lågret/ på det ingen måtte få kundskap om hans ankomst. Af deße/ som höllo de Swånske för ett Saxiskt partie/ fick han all behörig effterråttelse om det han åstundade få weta til sitt förehafwande. Detta bestod dåruti/

 at

at han wille förraska den Polniske Adeln / som han förnummit under Radomiski och Smigelski hafwa samlat sig wid Stensow / 4 mijl ifrån Posen / och lefwa mycket säkert / sedan de wiste / at de Swänske wore bortgångne / och ifrån den swaga besättningen i Posen intet war at befara / hälst emedan de deßutom hade några hundrade Saxiska Dragoner hos sig til betäckning. Gen. Maj. Marderfelt / som i förstonne öfwer denna oförmodeliga ankomsten blef något häpen / har ey allenast gillat detta anslaget / utan ock tog ännu de uti Fästningen warande 100. hästar / och gick sielf med: Hwaremot det afmattade Rytteriet uti Staden lemnades. Härmed ginge de strax effter midnatten fort / achtandes Fienden för dager at anfalla: kommo likwäl / för wägwisarens förfelande skull / till det Polniska Lägret ey förr än Solen war upgången / då det reda hade fåt någon winck här af / men hade likwäl ey fullkomligen welat tro / emedan så wiße tidender wore inlupne / at de Swänske hade gådt åt Pryßen. Hwarföre och så nu uti Lägret blef en så mycket större skräck och förwirring / i det en dehl höllo uppå at anspänna deras wagnar / til at skaffa dem i säkerhet; de andre at sättia sig till motwärn. Men de Swänske gofwo dem ey långe tijd / utan anföllo dem med sådan häfftighet / at både Saxer och Polacker måste taga flychten / eller blifwa nederhugne / när de stälte sig till motwärn / hwilke Gen. Maj. Meyerfelt med Öfwersten Taube öfwer en mijl förfölgde / och alla som de kunde hinna / nedergiorde. Och ehuruwäl de uti denna flychten fördelade sig i twenne partier / af hwilket det ena sökte at rädda deras troß / så blef det icke deß mindre på samma sätt förjagat och slaget. Radomisky sielf kom med största möda undan / sedan han uti flychten hade förlorat sitt Fältteckn / det han såsom en General af Stor-Polen förer; hwilket han sedermehr a för 2000 Ducater har welat igenlösa. Därtill med toges 11 par Pukor / och 2 stora Fanor / förutan ett stort antahl mindre. Öfwerste Horn har under detta satt sig i Fiendens Läger / och hindrat / at intet kunde bortföras. Däruti fans ett ymnigt byte af allehanda kostba-

ra saker/ hwarmed den Polniske Adeln plågar wisa sin pracht och ståt: hwilket alt kom den Swänska Armeen till dehlning/ som där uppå afbrände hela Lägret / gåendes sedan uti Radomiskis godz / därest de i 3. dagar stodo / till deß alt där war förtärt. Fångar tog man allenast 300. Deras antahl / som blefwe nedergiorde / kunde man ey weta / emedan de uti den wida flychten läge förströdde. De Swänske hade uti denna träffningen fått allenast 5. döda och särade.

Detta nederlaget jagade uti Fienden en sådan skräck / at han däruppå förlät den fasta orten Costen / och tog besättningen med sig bort. Hwilket när Gen. Meyerfelt fick weta / sände han Öfwerste Horn tijt med 500. hästar den samma sig at bemächtiga: Men som Öfwerst Weydeman i medlertijd lagt sig därin med det nya Manskapet / som han fört med sig utur Saxen / så war med blotta Rytteriet därföre intet at uträtta. Andra dagen efter hans igenkomst / utsändes största delen af Troupperna en mijl ifrån Posen at fouragera, emedan man på den sidan numehra af ingen Fiende wiste: Deßa skulle Majoren Bornman med 200 hästar betäcka. När detta genom några Polacker Gen. Brandt blef kungiordt / hwilken ock dagen tilförende tillika med Gen. Maj. Pletz på 2. mijl när til Posen war ankommen / med Saxar / Cosaker och Poler in emot 7000 Man til häst; tog Brandt hela denna Armeen med sig / och skyndade sig förbij Staden åt ett Paß / som war ½ mijl där ifrån beläget / hwarest han ärnade gå öfwer / och sättia sig emellan Staden och Fouragererna. Så snart man denna oförmodeliga Fienden utaf Tornen och Wallerna blef warse / samlade Meyerfelt i hast alt i staden och på wachterna öfrigt manskap / til 300 hästar / och med dem begaf sig i fult galop till paßet / hwilket war så beskaffat / at näpligen 2. mann högt kunde gå öfwer tillika / och utan des hade ett tämligt diup / och på bägge sidor höga och branta strander. Förr än han hinte tijt / hade Fienden fått tijd at öfwer draga en stor dehl af deß macht: af hwilka 1000. Poler wore sände at angripa Fouragererna / och de andre i slachtordning

up-

upstälte/ bestående af 8 Sqwadroner Saxer under öfwersten Gersdorfs / och 700 Polacker under Marskalkens Commantowskis befalning / til hwilke flere med all skyndesamhet efter handen drogo sig öfwer. De Swenske läto sig af myckenheten intet förskräcka / utan grepo den så mycket ifrigare an / som de sågo faran wara större och ingen tid wara at förlora. Öfwerste Lieutenant Trautfetter / och Gre G llenstolpe / som hade förtroupperne/gingo hwardera med 25 Man fienden i bröstet/ och Capit. Morton med 40 Man tillika i sidan; och sedan de uthällit elden / gingo på dem med Wärjan i näfwen: hwilke de andre äfwen med sådan tapperhet efterfölgde / så at alle Fiendens Standarer brachtes i oordning / och blefwe twungne at störta sig hals öfwer hufwud i watnet / därest en dehl drunknade / en del af de påtrångande Swenska nederstötes / eller sårades. Dragonerne / som nu wore afsutne / lade sig bakom den höga stranden / och skute på Fienden / som hwar om annan i watnet war förblandad / hindrandes den ena den andra at komma til landet; och då de hißade sig upföre backen / som nu war sliprig blefwen / föllo de offta tilbaka neder igen / eller blefwo ifrån den andra sidan nedskutne. 300 Man förmenes på detta sättet wara omkomne. På platsen lemnade de månge döda och sargade tillika med 2 Polniske Fanor / och ett par Pukor/ samt 16 Fångar / ibland hwilka war en Polnisk Fendrick. De Swenske hafwa här wid fåt allenast 11. sårade och döde: ibland de förra war Gref Gyllenstolpe uti den högra armleden illa sårad / och hade deßutan Hästen med 3 Kulor igenom skuten. De som hade gådt till Fouragerarna/hafwa dem i förstone med stort anskri anfallet: Men emedan de blefwo tappert emottagne af betäckningen/ så wäl som af manskapet / hwilket hade gewäret med sig / hafwa de dem snart lemnat / besynnerl. då de af de flychtige förnummit / at deras folck war öfwer elfwen tilbaka jagat. De Swenske blefwe altså ståendes wid paßet / in till deß alle Fouragererna / på 15. när wore tilbaka komne / utan at Fienden något widare torde försöka. När han emot afftonen

drog

drog sig 8 mijl långer up / gingo de Swänske ock uti sina quarter. Andra dagen har Brandt fåt til sig Radomiskis Folck/ samt Öfwerst Weidemans Trouppor/ med hwilka han satte sig half annan mijl ifrån staden/ och wille hålla den inneslutten / till deß det ifrån Warschaw förwäntade Artilleriet och Fotfolket wore ankommet: men de Swänske fouragerade icke deß mindre dageligen/och sammanskaffade så mycket förråd/at de den följande belägringen kunde uthålla. Effter 14. dagar anlände Patkull med 6000. Moscowiter / samt ett starckt Artillerie : hwar till flere stycken med andra behörigheter utur Saxen öfwer Guben kommo. Belägringen begyntes då med alfwar/ sedan de låtet Fästningen upfordra/ och intet swar bekommit: och blef staden med Fyrkulor/ Bomber/ Carcasser och stenar / på det häfftigaste natt och dag tillsatt; doch utan någon särdeles wärckan medelst den goda anstalt Gen. Marderfelt däremot hade giort. Uti Fästningen funnos allenast 3. små stycken/ af hwilka doch / för mangel af krut och kulor / man ringa kunde sig betiena/ utan måste med studzare söka at giöra Fienden afbräck / hwarmedelst ock månge dageligen nederlades. Detta kunde likwäl ey hindra/ at icke Fienden nära under muren kunde plantera sina stycken/ med hwilke han innom några dagar uti den gamla och elliest förfallna muren giorde en öpning af 50. Famnar / och innom den ännu nederstöt en annan mur / som war bygd omkring ett kloster. Som han såg de Swänske där hafwa lägenhet at sig förswara/ flytte han sina stycken där ifrån på ett ställe / där ingen graf före war / och åfwen där på samma sätt med ett ouphörligt skiutande nederkastade muren / och giorde twenne stora öpningar på hwilka ställen de belägrade intet försummade at giöra afsnitter och pålningar. Emedan detta warade / giorde de och twenne lyckeliga utfall / i hwilke de månge af Fienden nederlade/ och tillika Fångar inbrachte. Fienden giorde därpå en dags stillestånd till at afhämta de Fångar af Cron-Armeen som Hans May:t hade gifwit löse : hwilke och blefwo utsläpte. När nu murarne således wore nederskutne / och månge stormsteger/

går/ samt annan redskap til en storm wore tillagade / lät Fienden med stort hot Staden andra gången upfordra: men bekom då ey mera swar / än tilförende. Besynnerligen wille man Förrädaren Patkuls bref hwarken emottaga / eller honom munteligen låta beswara. Alle wäntade med stor frimodighet / at Fienden en storm skulle försöka; och emedan han ändå intet wågade / sedan tre så stora öpningar woro giorde / sågo de wäl / at af den försagda Fienden ey stort war at befara. Det mästa som de fruchtade / war det / at Fienden dem wille uthungra / emedan ey mera än några dagars förråd öfrigt war / och några 100 hästar alleredan wore utkiörde / hwilka man tilförende likwäl hade förlamat eller hasat / på det Fienden sig af dem icke måtte kunna betiena. Omsider när det spordes / at Hans May:t hade gådt öfwer Weixeln / har Fienden i sådan hast om natten upbrutit / så at han lämnat allehanda Krigsredskap och många wagnar efter sig i lägret / hwilke de Swänske om morgonen läto införa / och gingo således med största beröm ut / sedan Staden i 5. wekor warit inneslängd och belägrad. Uti hela denna tiden hafwa de ey fåt mehr än 13. döda och särade så utaf besättningen / som borgerskapet: då Fienden däremot så mycket man fåt kundskap om / til 500. har förlorat. Den Krigsmachten / som legat därföre / har sig således förspridt / at af Moscowiterne ongefär 4000. hafwa dragit sig åt Saxen: det Saxiske Rytteriet gådt åt Cracow / med hwilket Polakerne ock giordt följe: af Cosakerna hafwa ongefär 600. Man kommet igenom til det Sandomiriska / men de öfrige blefwet ihiälslagne eller fångade. Utaf de tre Regementerna / som stådt under Gen. Meyerfelts befallning / war ännu behållet manskap 1940. Ryttare och Dragoner / så at afgången med de döda / förrymda / och uti alla träffningar omkomne / litet öfwer 400. Man tilsammans sig bestiger. Hwad Gen. Rhenskiölds förrättning warit emot Kon. August och deß partie för Hans May:ts upbrott ifrån Heilsberg / och huru han dem förjagat öfwer Weixeln wid Cracaw / och sedan wid Sandomir / är för detta berättat.

Således är den Krigsmachten / som Kon. August i åhr hafft i Pohlen / til några ock 30000. Man / neml. 12000. Saxar / 12000. Moscowiter / 4000. Cosaker och Brantiska Dragoner / 5000. af Cron-Armeen och Adeln / således förskingrad / slagen och försmält / at man intet kan nämna halfparten däraf / som i alla orterna tijt de förlupet / finnes behållen.

